

рнізація українського суспільства вимагає виходу за межі тільки національного права і законодавства. Так, крім міжнародно-правових норм, Україна визнала норми європейського прецедентного права, а саме практику Європейського суду з прав людини. Згідно з міжнародними стандартами у сфері прав людини, фактично саме суд є єдиним органом, до повноважень якого входить ефективне відновлення прав людини та їх захист від дискримінації. В демократичній державі серед інститутів, що є гарантією й одночасно механізмом захисту прав і свобод людини й громадянина, значну роль відіграє правосуддя. Так, у встановленні реальної гендерної рівності в Україні визначальну роль покладають на судову гілку влади. Слід акцентувати увагу, що, ратифікувавши Конвенцію про захист прав людини і основоположних свобод (далі - ЄКПЛ або Конвенція) та протоколи до неї, наша держава зобов'язалася передусім гарантувати кожному, хто перебуває під її юрисдикцією, права і свободи, визначені у ній, зокрема у контексті заборони дискримінації за будь-якою ознакою, що включає в тому числі стать. Визнання обов'язкової юрисдикції ЄСПЛ у всіх питаннях, що стосуються тлумачення і застосування Конвенції, у тому числі щодо гендерної рівності, актуалізує вивчення практики ЄСПЛ та її застосування з урахуванням чинного законодавства України, оскільки саме в рішеннях ЄСПЛ відображається зміст положень про заборону дискримінації за ознакою статі. ЄСПЛ у більшості випадках розглядає справи, в яких проти своєї держави виступають саме жінки, тому що вона не захищає їхні права. При застосуванні норм ЄСПЛ судді повинні брати до уваги практику як щодо України, так і сформовану в ході розгляду скарг, поданих проти інших держав. Такий підхід допоможе уникнути Україні вчинення нових порушень Конвенції. З огляду на це застосування прецедентної практики ЄСПЛ з прав людини у правовому полі України сприятиме зближенню національної правової системи із європейськими стандартами прав людини у контексті гендерної рівності та забезпечить захист прав та свобод [4. с. 426].

Таким чином, підсумовуючи, важливо зазначити, що нормативно-правове регулювання гендерної рівності в Україні, здійснюється нормативно-правовими актами двох рівнів: наднаціонального та національного. Увага до рішень Європейського суду з прав людини в Україні має зростати з огляду на євроінтеграційні прагнення. Саме на рівні практики Європейського Суду з прав людини первісно визнано, що право на однакове ставлення, зокрема за ознакою гендерної рівності, є одним із основних прав людини.

1. Про ратифікацію Конвенції про захист прав та основоположних свобод людини 1950 року, Першого протоколу та протоколів № 2, 4, 7 та 11 до Конвенції : Закон України від 17 липн. 1997. № 40. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/475/97-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 10.05.2021).

2. Конституція України : Закон України від 28 черв. 1996 р. № 254к/96-ВР. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254> (дата звернення: 10.05.2021).

3. Kushnir N. V. Міжнародний досвід законодавчого забезпечення гендерної рівності. *Law and Safety*. 2017. Т. 64. №. 1. С. 93-98.

4. Грицай І.О. Механізм забезпечення принципу гендерної рівності: теорія та практика: монографія. Київ. Хай-Тек Прес. 2018. 470 с.

Влада Літошко
викладач кафедри
загальноправових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ТА ПРОЦЕСНІСТЬ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ У СФЕРІ БЕЗПЕКИ І ПРАВА

За останні десятиліття характер військових конфліктів різко змінився. Внутрішні конфлікти – це ведення протилежними збройними угрупованнями, часто розподіленими за ідеологічними чи етнічними ознаками які все частіше орієнтуються на цивільних осіб та руйнують суспільство з важкими фізичними, психологічними, соціальними, політичними та економічними наслідками.

Зі зміною характеру конфлікту виникає дедалі більший попит на його розгляд різноманітний вплив на жінок та дівчат, чоловіків та хлопців, а також для задоволення їхніх конкретних потреб, перед, під час та після конфлікту. Також зростає усвідомлення важливості

включення жінок до процесів миру та безпеки. Жінки становлять 50 відсотків населення та критична частина суспільства, а без них реальний та стійкий мир неможливо досягти. Вони не просто жертви конфлікту; вони також грають активні ролі як учасники бойових дій, миротворці, політики та активісти, і часто є найсильнішими позиція забезпечити мир у своїх громадах. Жінки у всьому світі мають з'явилися як голоси миру, що мобілізуються між громадами та використовують їх соціальні ролі та мережі для посередництва та пом'якшення насильства. Вони вимагали уваги до складні питання миру та побудови миру та потреби залучених громад, а не просто припинення вогню та розподіл влади [3].

З цими змінами також відбулася зміна парадигми в концепції безпеки від одна з державної безпеки на безпеку людини. Тоді як традиційно безпека передбачала захисту кордонів та державного суверенітету, сучасна концепція безпеки стосується безпека людей та громад. Це розширює як характер загроз безпеці такі як бідність, дискримінація, гендерне насильство, відсутність демократії та маргіналізація та залучені суб'єкти, включаючи недержавних та громадянське суспільство. Це означає створення суспільств, здатних протистояти нестабільності та конфліктам. Це більше, ніж відсутність збройного конфлікту; це середовище, де люди можуть процвітати.

Сектор безпеки, який базується на безпеці людини, враховує різні потреби чоловіків, жінок, хлопців та дівчат, а також забезпечує повну та рівну участь жінок задовольняє потреби всього населення та допомагає встановити більше мирне та безпечне суспільство. Включення гендерної перспективи у сектор безпеки є важливим:

- 1) дотримуватися загально визнані принципи прав людини;
- 2) тому, що коли і чоловіки, і жінки залучені до процесів прийняття рішень, то є і кращі результати [2].

Міжнародно визнана правова база для сприяння гендерній рівності в мирі та безпеки, забезпечення участі жінок у всіх рівнях прийняття рішень, захисту жінок та дівчат від сексуального та гендерного насильства, покращення профілактики насильство щодо жінок та інтеграція гендерних перспектив у всі процеси. Вони наголосити на необхідності кращого реагування сектору безпеки на наслідки сучасних конфліктів та розглянути всі аспекти процесів миру та безпеки, включаючи мирні переговори, підтримка миру, політична участь, реагування на сексуальне насильство у збройних конфліктах, судочинство державно-правова реформа, а також реформа сектору безпеки. Точки входу для реалізації у сектор безпеки включають національну та регіональну політику безпеки та плани дій, участь жінок у процесах реформування сектору безпеки, оборонної реформи, повторної поліції форма, правосуддя перехідного періоду, реформа правосуддя та миротворчі операції.

Резолюція Ради Безпеки ООН №1325 постійно закликає всі конфліктуючі сторони поважати всі міжнародні норми Закон, що застосовується до прав та захисту жінок та дівчат. Він включає обов'язковість міжнародне право про права та захист жінок та дітей, таке як Конвенція про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок (CE-DAW), Женевські конвенції, Конвенція про права дитини та Римський Статут Міжнародного суду, який передбачає криміналізацію сексуального насильства в умовах конфлікту інші закони, такі як Статут ООН, Загальна декларація прав людини, Міжнародний пакт про громадянські та політичні права, Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права, Конвенція проти катувань та інших жорстоких людина або таке, що принижує гідність, поведження або покарання, Конвенція про запобігання та покарання злочину геноциду та Протокол про запобігання, придушення та покарання. Торгівля людьми, особливо жінками та дітьми [4]. Це також спеціально визнає Пекінську декларацію та Платформу дій, яка є програмою забезпечення гендерної рівності та розширення прав і можливостей жінок, спрямованих на усунення всіх перешкод для активності жінок участь у державному та приватному житті через повну та рівну частку в економічному, соціальному, культурне та політичне прийняття рішень.

Усі держави-члени ООН зобов'язані виконувати Резолюцію №1325 РБ ООН та міжнародних рішень щодо договорів про права, учасниками яких вони самі і є. Сама Рада Безпеки чітко заявила, ухвалюючи шість резолюцій про мир та безпеку жінок, про те, що він безпосередньо закликає до дії державам, самій ООН та всім учасникам збройних конфліктів.

Звіт про розвиток людини Програми розвитку ООН (ПРООН) (HDR) та висвітлює дві основні складові людської безпеки: свободу від страху та свободу від насилля. Він визнає, що держави не зможуть досягти своєї головної позиції цілі - включаючи мир, права людини та демократизацію - без безпеки людини. Загрози безпеці людини вже не просто місцеві чи національні, а скоріше глобальні. Наркотики, СНІД та інші епідемії здоров'я,

торгівля людьми, гендерне насильство бідність, екологічні катастрофи, переміщення населення, ядерна проліферація, тероризм та насильницький екстремізм не поважають національні кордони. Вони впливають на світ.

У 2012 р. Генеральна Асамблея ООН прийняла резолюцію про безпеку людини, що визнає зв'язок між розвитком, правами людини та миром та безпекою, зазначаючи що безпека людини вимагає орієнтованої на людей, всеосяжної, специфічної для контексту та орієнтованої на профілактику заходи, що посилюють захист та розширення можливостей усіх людей та всіх спільнот.

У більшості людей сьогодні відчуття незахищеності виникає більше через турботу про щоденність життя. Безпека роботи, безпека доходів, охорона здоров'я, екологічна безпека та безпека від злочинності: це проблеми, що виникають у всьому світі щодо безпеки людини. Найважливішим регіональним та глобальним занепокоєнням є зростання насильницького екстремізму. А відсутність особистої безпеки є важливим елементом цього явища. Екстремістські групи такі як «Даїш» (ІДІЛ) скористалися методами вербування, які полюють на також - люди, які були маргіналізовані та пригноблені та не мають економічних можливостей зв'язки та надію - спотворюючи релігійних орендарів, граючи на релігійних та етнічних поділах, і пропонуючи гроші, їжу, притулок, стільникові телефони, захист, жінок та славу в потойбічне життя [2].

Інклюзивний, відповідальний сектор безпеки, який інтегрує гендер, може сприяти розвитку, верховенство права та належне управління, зміцнити безпеку людини та зменшити ризик збройного конфлікту. Створення професійного сектору безпеки, який є демократично відповідальний, добре керований та реагує на потреби всіх громадян веде до кращого забезпечення безпеки та справедливості для всіх.

Ефективні операції з безпеки створюють безпечне та безпечне середовище, яке провадиться покликання до економічного розвитку, освіти та охорони здоров'я, а також зростання активного життя громадянське суспільство. Ці цілі можуть бути досягнуті лише за умови, що жінки беруть настільки ж участь, як і чоловіки у формуванні політики та програм.

Жінки в силових структурах - військові, поліцейські, воєнізовані та розвідувальні – можуть впливають на інституційні та культурні зміни зсередини. Дослідження в США та ряді країн світу показує, що жінки у формі мають більше шансів, ніж чоловіки деескалацію напруженості і рідше застосовують надмірну силу. Їхнє чисельне збільшення і лідерство також мають тенденцію до зниження культури сексуальної експлуатації, яка є поширеною позичав у багатьох військових та поліцейських силах. Тому важливо мати сильну пресу жінки, особливо на керівних посадах, для досягнення гендерної перспективи обговорення процесів безпеки. Більше того, місцеві громади часто більше довіряють персоналу охорони жінок, які сприймають їх як менш загрозливі [1].

Збільшення участі жінок у секторі юстиції як суддів, прокурорів, захист адвокатів, параюристів та судових адміністраторів зміцнює легітимність судової влади та зробити суди більш доступними для громад, яким вони служать. У випадках гендерне насильство, жінкам-жертвам може бути зручніше спілкуватися з жінками адвокати та судді. Жінки також часто пропагують принципи рівності та недискримінації нації. Наприклад, жіночі адвокатські групи допомогли жінок, сприяння гендерній рівності та оскарженню дискримінаційних законів у ряді країн світу.

В інших випадках вони беруть участь у стратегічних судових спорах або судових спорах, що стосуються суспільних інтересів, які стосуються справ, порушених від імені громадськості або широкої групи людей, які стверджують порушення прав та пошук правової реформи. Участь жінок у перехідних процесах правосуддя, спрямованих на сприяння справедливості і примирення є важливим фактором у вирішенні порушень прав людини після конфліктів.

1. Дубиніна М. Гендерні особливості професійної самореалізації жінок. Теорія і практика сучасної психології. 2018. № 3. С. 24–27.

2. Жінки. Мир. Безпека: Інформаційно-навчальний посібник з гендерних аспектів конфліктів для фахівців сектору безпеки / Заг. ред. К.Б. Левченко, Л.Г. Ковальчук. Київ, 2017. 264 с.

3. Камінська Н. В., Чернявський С. С., Перунова О. С. Забезпечення гендерної рівності в системі МВС та інших центральних органів виконавчої влади: лекція. Київ: Нац. акад. внутр. справ, 2020. 31 с.

4. Резолюція Ради Безпеки ООН 1325 «Жінки. Мир. Безпека». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_669#Text.